

บทที่ 5

สรุปผล การอภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการผลิตและการจำหน่ายมะม่วงเพื่อการส่งออกของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วง อำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่ โดยสนับสนุนหาแนวทางพัฒนาการผลิตและการจำหน่าย แก่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงเพื่อส่งออก อำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่ โดยมุ่งศึกษาประเด็นในด้านต่างๆ ดังนี้

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา ที่ได้จากการสอบถามสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงเพื่อส่งออก อำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่และสัมภาษณ์ตัวแทนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรผู้นำในการปลูกมะม่วงเพื่อส่งออก อำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่ นักส่งเสริมการเกษตรหรือนักวิชาการเกษตรและผู้ประกอบการ หรือตัวแทนจากบริษัทส่งออกมะม่วง เพื่อจำหน่ายต่างประเทศ โดยการใช้แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ส่วนๆที่ 1 ถามเกษตรกรสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงส่งออก อำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 77 ราย ในเรื่องข้อมูลพื้นฐานทั่วไปและข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตการจำหน่าย ที่ได้จากการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงเพื่อส่งออก อำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนที่ 2 สัมภาษณ์ตัวแทนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรผู้นำในการปลูกมะม่วงเพื่อส่งออก อำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่ นักส่งเสริมการเกษตรหรือนักวิชาการเกษตร และผู้ประกอบการหรือตัวแทนจากบริษัทส่งออกมะม่วงเพื่อจำหน่ายต่างประเทศ จำนวน 12 ราย โดยการกำหนดประเด็นโดยตรง เพื่อรวบรวมข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการผลิตและการจำหน่าย จากการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 2 ขั้นตอนคือ ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ได้มาจากการแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ตัวแทนกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงเพื่อส่งออก อำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่ นักส่งเสริมการเกษตรหรือนักวิชาการเกษตร และผู้ประกอบการหรือตัวแทนจากบริษัทส่งออกมะม่วงเพื่อจำหน่ายต่างประเทศ ส่วนข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ได้จากการรวบรวมจากตำรา เอกสารทางวิชาการจากหน่วยงาน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากห้องสมุดต่างๆ ซึ่งข้อมูลที่ได้นำไปใช้ในการทบทวนวรรณกรรมเพื่อใช้ในการสังเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) เพื่อวิเคราะห์ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของประชากร ต้นทุนการผลิต และรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต และใช้การสัมภาษณ์โดยตรงจากตัวแทนกลุ่มเกษตรกร นักส่งเสริมการเกษตรหรือนักวิชาการเกษตร และผู้ประกอบการหรือตัวแทนจากบริษัท

ส่งออกมะม่วงเพื่อจำหน่ายต่างประเทศ นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์และสรุป เพื่อหาแนวทางพัฒนาต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากการศึกษาครั้งนี้สามารถสรุปได้ ดังนี้

ด้านเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ของสมาชิกเกษตรกรกลุ่มผู้ปลูกมะม่วงส่งออก ของอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 77 ราย ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีสมาชิกในครอบครัวตั้งแต่ 1 รายถึง 4 ราย ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา มีอายุเฉลี่ย 49.2 ปี และมีประสบการณ์การผลิตมะม่วงเพื่อการส่งออกเฉลี่ย 6.4 ปี มีพื้นที่ปลูกมะม่วงโดยเฉลี่ย 27.6 ไร่ และเกษตรกรมีจำนวนต้นมะม่วงโดยเฉลี่ย 1,487.3 ต้น รายได้เฉลี่ยของสมาชิกเกษตรกรกลุ่มผู้ปลูกมะม่วงส่งออกเท่ากับ 141075.8 บาทต่อปี โดยมีรายได้เฉลี่ย จากการจำหน่ายมะม่วงให้กับพ่อค้าคนกลางในประเทศเท่ากับ 119,377.1 บาทต่อปี และมีรายได้จากการส่งออกยังต่างประเทศ เฉลี่ย 54,700 บาทต่อปี การได้รับความรู้และเทคโนโลยี ด้านการผลิตส่วนใหญ่เกษตรกร ได้รับข้อมูลจากกลุ่มเพื่อนสมาชิกเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงส่งออก อำเภอพร้าวด้วยกันเองถึงร้อยละ 88.3 และจากเพื่อนเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงส่งออกจากแหล่งอื่น ร้อยละ 75.3

ด้านการผลิต

สมาชิกเกษตรกรกลุ่มผู้ปลูกมะม่วงส่งออก อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ใช้พันธุ์มะม่วงในการปลูกเพื่อการส่งออก จำนวน 2 พันธุ์ คือน้ำดอกไม้สีทอง และโชคอนันต์ โดยสมาชิกเกษตรกรปลูกมะม่วงน้ำดอกไม้สีทองร้อยละ 70.1 และโชคอนันต์ร้อยละ 74.0 และมีเกษตรกรร้อยละ 47.0 ที่ปลูกมะม่วงทั้งสองพันธุ์ในพื้นที่เดียวกัน นอกจากนี้เกษตรกร ร้อยละ 29.9 ที่ปลูกมะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง และร้อยละ 2.6 ที่ปลูกมะม่วงโชคอนันต์ สามารถจำหน่ายแก่ผู้ส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศได้ โดยส่วนใหญ่ใช้ระยะห่างระหว่างต้นและระหว่างแถวในการปลูกเท่ากับ 4x4 เมตร บางส่วนใช้ 4x5 เมตร 5x5 เมตร 6x6 เมตร และเกษตรกรหลายรายภายในสวนเดียวกันใช้ระยะปลูกหลายอย่าง มีการใส่ปุ๋ย 2 ครั้งต่อปี โดยใช้ปุ๋ยเคมีเป็นหลักและมีใส่การโรยในขบวนการผลิตมะม่วงเพื่อส่งออกพบว่าเกษตรกรไม่ได้ใช้ระบบน้ำสูบเพื่อให้น้ำมะม่วง เกษตรกรทุกรายอาศัยการให้น้ำมะม่วงด้วยน้ำฝน มีการตัดแต่งกิ่ง 1 ครั้งต่อปี หลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิต และมีการปลิดผลอ่อน ผลที่มีตำหนิและแตกตามธรรมชาติออกทิ้งทุกราย

ด้านการป้องกันกำจัดศัตรูพืชในระยะแตกใบอ่อนและเจริญเติบโตมีการระบาดของโรคราดำมากที่สุด ในระยะแทงช่อบการระบาดของโรคแอนแทรกโนส และโรคราดำมากที่สุด ระยะเก็บเกี่ยวพบการระบาดของโรคแอนแทรกโนส โรคข้าวผลเน่า แมลงศัตรูมะม่วงพบแมลงค่อมทองมาก หนอนม้วนใบมะม่วง รongลงมา เกษตรกรส่วนใหญ่ตัดสินใจใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ทำลายผลผลิตของตนเอง โดยใช้สารเคมีทั้ง 3 กลุ่ม คือสารเคมีกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต สารเคมีกลุ่มคาร์บาเมต และกลุ่มสารไพรีทรอยด์ ใช้การกำจัดวัชพืชโดยวิธีกลและใช้สารเคมี

เกษตรกรทุกรายใช้แรงงานคนในการเก็บเกี่ยว เช่น ใช้มือหรือกรรไกรเก็บเกี่ยวผลผลิตของตนเอง ใช้หลักเกณฑ์และวิธีมาตรฐานตัดสินใจก่อนการเก็บเกี่ยวผลผลิต และมีแนวทางในการปฏิบัติเพื่อรักษาผลผลิตของตนเอง เช่น เกษตรกรจะตัดมะม่วงในช่วงสายถึงบ่ายและตัดข้าวผลยาวไม่น้อยกว่า 1-2 นิ้ว เพื่อป้องกันยางไหล จากนั้นนำเรียงให้ข้าวไปทางเดียวกัน มีการตรวจสอบสารพิษตกค้างผลผลิตตนเองก่อนการเก็บเกี่ยว สมาชิกเกษตรกรทุกรายจะเก็บรวบรวมผลผลิตเฉพาะของตนเองก่อนจำหน่าย และมีเกษตรกรเพียง 15 รายที่ช่วยรวบรวมผลผลิตของเพื่อนสมาชิกก่อนจำหน่ายด้วยกัน นอกจากนี้ยังพบว่าเกษตรกรมีการคัดเกรดผลผลิตตนเองด้วยสายตา ทำความสะอาดผลผลิตเบื้องต้นก่อนบรรจุลงตะกร้า ขนมาจากรับซื้อ ทั้งนี้จะเก็บเกี่ยวก็ต่อเมื่อมีตลาดแล้วเท่านั้น

ด้านการจำหน่าย

เกษตรกรทุกรายสามารถจำหน่ายมะม่วงในประเทศ ได้เฉลี่ย 10,912.9 กิโลกรัม และ 9515.8 กิโลกรัม โดยมีรายได้เฉลี่ย 111,797.00 บาท และ 58,326.32 บาท ตามลำดับ และมีเพียงร้อยละ 32.5 ที่สามารถจำหน่ายมะม่วงไปยังต่างประเทศได้ โดยสามารถจำหน่ายมะม่วงน้ำดอกไม้สีทองและโชคอนันต์เฉลี่ย 1,903.5 และ 2,500.0 กิโลกรัม และมีรายได้โดยเฉลี่ย 52,427.27 บาท และ 25,000.00 บาทตามลำดับ

ตัวแทนกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงเพื่อส่งออก นักส่งเสริมการเกษตรหรือนักวิชาการเกษตร และผู้ประกอบการหรือตัวแทนจากบริษัทส่งออกมะม่วงเพื่อจำหน่ายต่างประเทศ ได้ให้แนวทางการผลิต การจำหน่าย และวิถีตลาดที่สอดคล้องกันพอสรุปได้ดังต่อไปนี้ คือ

- การผลิตมะม่วงเพื่อการส่งออกนั้น เกษตรกรเจ้าของสวนต้องทำงานเป็นระบบทั้งในด้านการปฏิบัติดูแลรักษาตั้งแต่ การแต่งกิ่ง การใส่ปุ๋ย การให้น้ำ การป้องกันกำจัดศัตรูพืช ต้องทำแผนการปฏิบัติงาน โดยมีนักวิชาการเกษตรหรือนักส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่เป็นที่ปรึกษา

- เทคนิคที่ทำให้มะม่วงได้ขนาดน้ำหนักไม่เกิน 330-440 กรัมต่อผลนั้น เกษตรกรส่วนใหญ่ได้ใช้วิธีการลดการให้น้ำ ให้ปุ๋ย ปล่อยให้ติดลูกมาก และการตัดแต่งผล ให้มีจำนวนพอดี

- ผิวของมะม่วงที่ต้องสวยตรงตามมาตรฐานการส่งออก ไม่มีร่องรอยขูดขีดจากการขนส่งหรือร่องรอยการทำลายของศัตรูพืช เกษตรกรต้องมีการป้องกันกำจัดศัตรูมะม่วงที่สำคัญที่ทำให้ผิวเสีย ได้แก่ เพลี้ยไฟ เพลี้ยจักจั่นและโรคแอนแทรกโนส โรคราดำ เป็นต้น ด้วยวิธีการต่างๆ หรือใช้สารเคมีตั้งแต่ลูกเล็กๆ และการห่อผลโดยการนับอายุที่ไม่เกิน 50 วันหลังติดผล

การผลิตมะม่วงในระบบการผลิตเกษตรที่ดีเหมาะสม (GAP) ตัวแทนกลุ่มเกษตรกรและกลุ่มผู้ซื้อหรือตัวแทนผู้ส่งออกเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นระบบที่สามารถทำได้ โดยทางภาครัฐหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ควรมีการประสานงานกันและสนับสนุนการดำเนินงาน หรือบริการแก่เกษตรกร ให้ความสะดวก รวดเร็วกว่านี้ เพราะการผลิตมะม่วงเพื่อการส่งออกนั้น ผู้ซื้อเพื่อไปจำหน่ายจะต้องใช้ใบรับรองนี้ ประกอบการขออนุญาตส่งออกและนำเข้าจากประเทศ และนำเข้าประเทศผู้สั่งซื้อ ส่วนวิธีการตลาดและการจำหน่ายนั้น เกษตรกรมีการจำหน่ายโดยผ่านพ่อค้าหรือผู้ส่งออก มารับซื้อผลผลิตในพื้นที่ มีการคัดเกรดเน้นในเรื่องขนาดและผิว เกษตรกรสามารถควบคุมตรวจสอบคุณภาพผลผลิตได้และราคาค่อนข้างสูง หากผลผลิตผ่านเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพ

อภิปรายผล

จากการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้แยกการอภิปรายผลออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 การผลิต การจำหน่ายและการตลาดมะม่วงของเกษตรกร

เกษตรกรกลุ่มผู้ปลูกมะม่วงส่งออก อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ใช้พันธุ์มะม่วงในการปลูกเพื่อการส่งออก จำนวน 2 พันธุ์ คือน้ำดอกไม้สีทองจำนวนร้อยละ 70.1 และพันธุ์โชคอนันต์จำนวนร้อยละ 74.0 โดยมีเกษตรกร ร้อยละ 47.0 ปลูกมะม่วงทั้งสองพันธุ์ในพื้นที่เดียวกันเพื่อจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่ามีเกษตรกรจำนวนร้อยละ 32.5 จำหน่ายมะม่วงไปยังต่างประเทศได้ โดยแบ่งเป็นร้อยละ 29.9เป็นมะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง และร้อยละ 2.6 เป็นมะม่วงโชคอนันต์ สาเหตุที่เกษตรกรไม่สามารถผลิตมะม่วงเพื่อการส่งออกได้ ตามวัตถุประสงค์มาจากหลายสาเหตุดังนี้

1.1 เกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยีการผลิตมะม่วงเพื่อส่งออก เนื่องมาจากขาดการได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเกี่ยวกับขบวนการผลิต การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชอย่างเป็นระบบจากเจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง จากศึกษาวิจัยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตมะม่วง เพื่อส่งออกจากกลุ่มเพื่อนสมาชิกและฟังจากวิทยุ เป็นต้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับรายงานของกรมส่งเสริมการเกษตร (2540) ด้านการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่การเกษตร หลักสูตรพัฒนา มะม่วง เพื่อการส่งออกจังหวัดฉะเชิงเทรา ที่เห็นว่าการส่งเสริมการผลิตมะม่วง เพื่อการส่งออก

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจะเข้าไปมีบทบาทด้านการประสานงาน การดำเนินงานถ่ายทอดความรู้ และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องบริการแก่เกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ

1.2 ขนาดของผลมะม่วงที่เกษตรกรผลิตได้ไม่ตรงตามความต้องการของตลาดเนื่องจากขนาดของผลใหญ่เกินไป หรือเล็กเกินไป และมีลักษณะของผลผิดปกติทรง นอกจากจะควบคุมระบบการให้น้ำและการให้ปุ๋ยแล้ว การตัดดอกออกผลก็จะเป็นปัจจัยหนึ่ง ที่สามารถควบคุมคุณภาพผลผลิตมะม่วงได้ ซึ่งเป็นไปตามรายงานของ พีรเดช (2532) เรื่องการใช้สารเร่งดอกมะม่วง เพื่อควบคุมการออกของมะม่วง เพราะสารเร่งการออกดอกช่วยสามารถกำหนดปริมาณการออกดอกของมะม่วงได้ ซึ่งจะมีผลโดยตรงกับปริมาณ ขนาด เนื่องจากตัดดอกออกผลมาก ทำให้ผลผลิตมีมาก เกษตรกรจะมีโอกาสคัดเลือกและไว้ลูกที่เหมาะสมแก่การผลิตมะม่วงส่งออกได้

1.3 ผิวของมะม่วงมีรอยตำหนิชัดเจน เช่น มีผิวมีจุดสีดำ อันเนื่องมาจากการทำลายโรคแอนแทรกโนส และผิวมีลักษณะเหมือนขี้กลากอันเนื่องมาจากการทำลายของเชื้อไฟ สอดคล้องกับรายงานของ ตำรวลและพัชรี (2538) ที่ได้รายงานการระบาดและการเข้าทำลายของเชื้อไฟ หากมีสภาพเหมาะสม จะระบาดรุนแรง หากทำลายที่ผล จะเกิดผิวที่แผล เป็นลักษณะขี้กลาก สีน้ำตาล ผลบิดเบี้ยว แคระแกรน

1.4 ราคาของผลผลิตที่ค่อนข้างต่ำ ทำให้เกษตรกรขาดแรงจูงใจในการลงทุนเพื่อเพิ่มผลผลิต และการดูแลผลผลิตให้มีคุณภาพ

2. แนวทางการพัฒนาการผลิตและการจำหน่าย เพื่อสนับสนุนกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงส่งออก อำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่

2.1 แนวคิดการผลิตมะม่วงเพื่อการส่งออกนั้น เกษตรกรเจ้าของสวนต้องทำงานเป็นระบบทั้งในด้านการปฏิบัติดูแลรักษาตั้งแต่ การแต่งกิ่ง การใส่ปุ๋ย การให้น้ำ การป้องกันกำจัดศัตรูพืช และการวางแผนการปฏิบัติงานในด้านการผลิต การจำหน่าย ให้เป็นระบบ ซึ่งพบว่าเกษตรกร ยังไม่มีความรู้ เทคโนโลยีและทักษะในระดับ ผู้ผลิตเพื่อการส่งออกเท่าที่ควร สอดคล้องกับมธุ (2547) กล่าวในคู่มือการผลิตมะม่วงคุณภาพดีว่า การผลิตมะม่วง เพื่อการส่งออกตลาดต่างประเทศ เกษตรกรต้องมีความรู้ ความชำนาญในการดูแลรักษามะม่วงให้รูปร่าง ขนาดได้มาตรฐาน ผิวภายนอกปราศจากการชูดขีด หรือร่องรอยแมลงเข้าทำลาย เมื่อผลสุกแล้วต้องไม่มีการแสดงอาการเน่าเสีย จากการทำลายของเชื้อราแอนแทรกโนส รวมทั้งต้องไม่มีแมลงวันทองหรือแมลงผลไม้วางไข่ไว้ในผลก่อนเก็บเกี่ยว ดังนั้นเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงเพื่อการส่งออก จะต้องมีความรู้เฉพาะและมีเทคนิคการปฏิบัติดูแลรักษาเป็นพิเศษ ซึ่งหมายถึงเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่ม

เกษตรกรปลูกมะม่วงเพื่อการส่งออกจะต้องมีความขยันขันแข็ง ตั้งใจจริง นอกเหนือมีความรู้ ความสามารถทั่วไปอีกด้วย

2.2 เกษตรกรควรได้รับการถ่ายทอดความรู้ เทคนิค ประสบการณ์ การลิตมะม่วงเพื่อการส่งออกแก่ การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ สัมมนา การอบรมเฉพาะเรื่องตามระยะเจริญเติบโตของมะม่วง เพื่อให้เกษตรกรได้รับความรู้และทักษะการปฏิบัติจากนักวิชาการเกษตรหรือนักส่งเสริมการเกษตร โดยมีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

2.3 ในด้านการตลาด ควรสนับสนุนเกษตรกรให้มีโอกาสพบกับผู้ซื้อโดยตรง อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ทำให้เกษตรกรทราบสถานการณ์การตลาดจำหน่าย และผู้ซื้อจะได้มีโอกาสทราบสถานการณ์การผลิต และสามารถนำข้อมูลมาประยุกต์เป็นแผนการตลาดได้ โดยการจัดการประชุมสัมมนาผู้ผลิตพบผู้ส่งออกหรือจัดเป็นงานวันมะม่วงส่งออก เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้เพื่อการพัฒนา

จากงานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าการที่เกษตรกรไม่สามารถจำหน่ายผลผลิตเพื่อการส่งออกให้ เป็นไปตามเป้าหมาย เนื่องจากผลผลิตไม่ได้คุณภาพตามมาตรฐานที่ตลาดต้องการได้ เพราะขนาดของผลไม่ได้ขนาดมาตรฐานและผิวไม่สวยเนื่องจากถูกศัตรูพืชทำลาย แนวทางการนำผลการวิจัยไปพัฒนาการผลิตเพื่อการส่งออก ควรดำเนินการดังนี้คือ

1. จัดการฝึกอบรม ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการลิตมะม่วง เพื่อส่งออกแก่เกษตรกรโดยเน้นในเรื่อง เทคนิค การป้องกันไม่ให้ศัตรูพืชทำลายผิวหรือการทำให้ผิวมีมาตรฐานการส่งออก และเทคนิคการควบคุมมะม่วงให้ขนาดผลมีน้ำหนักตรงตามความตลาดส่งออก

2. ปัจจุบันเกษตรกรยังขาดที่พึ่งทางด้านความรู้ เทคโนโลยีการผลิตและการพัฒนาการผลิต เพราะยังไม่มีหน่วยงานใดให้การสนับสนุนเกษตรกรอย่างจริงจัง จึงเห็นว่าส่วนราชการและเอกชนควรตั้งหน่วยงานหรือองค์กรขึ้นมารับผิดชอบโดยตรง ซึ่งในอนาคตจะสามารถพัฒนาให้เป็นจุดศูนย์กลางส่งเสริมการผลิต หรือศูนย์กลางการตลาดมะม่วง เพื่อการส่งออกต่อไป โดยจะ ประเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรเป็นอย่างมาก

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. เห็นควรมีการทำวิจัยเฉพาะเรื่อง เช่น เทคนิคและความต้องการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมด้านการผลิต เพื่อให้มีผลผลิตได้มาตรฐานคุณภาพระดับการส่งออก
2. ในการทำการศึกษาวิจัย ควรมีตัวแทนเกษตรกรสมาชิกกลุ่มและตัวแทนองค์กรในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมด้วย เพื่อจะได้ทราบปัญหา เข้าใจปัญหาที่แท้จริงและจัดทำแนวทางการแก้ปัญหาที่ถูกทิศทางการร่วมกันต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved